

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

9. De iurisiurandi relaxatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

sacrificio, iactura cōcioni, publicæ, & solēni supplicationi intersint sub pena præstici iuramenti. Non est (inquiunt) Maio. 3. d. 39. q. 4. *vers. contra quar. tam conclus. & Couar. loco citato.* Ioan. Driedonium sequuti: verisimile, eorū mentem esse, vt Scholastici periurij sint rei, si mandata non fecerint. Credendum est potius eos hoc tātummodo voluisse, vt Scholastici iusurandum, cuius vinculo sunt adstricti, ad memoriā reuocent, & ne illud contēnendo violēt. Ita vt solūm ij lethali se crimine, & scelere obstringāt, qui sciēter imperanti non parent, quōd iussa despiciant, & negligant.

Duodecimō quæritur, An si duo, vel plures cōpromiserint, vt intra certū diem causā definiatur, & iurauerint se obedituros sentētiæ arbitri delecti, ac deinde compromissi dies prorogetur eorum consensu, iusurandum quoque intelligatur prorogatum, etiā si expressim denuō non iurent? Hanc quæstionē disputat Couar. *in c. 22. us. de pass. p. 1. §. 1. n. 6.* Duz sunt sententiæ: **Prima** censet, eo ipso iusurādū prorogari: vnde si sententiæ non paruerint, periuri censentur. Sic Cardinalis, & quidā alij, quos citat Couar. **Secūda** opinio docet non eo ipso, iusurandum extēdī, nisi de integro repetatur. Ita Sozinus, Baldus, Decius, quos sequitur Couarruias: & hæc sententiā mihi verior apparet, nam ea congruit maximē cum eo, quod definitum est *in cap. Clericus, De iureiuran.* vbi decernit Pontifex, Clericum, qui iurauit se statuta edita in Ecclesia sua seruaturum, promittendo per idem iusurandum statutū postea editum fideliter obseruaturum, licet præstare debuērat promissum, nō tamen vi præstici iurandi ad id fuisse obligatum. Et Abb. Antonius Butrius, & alij ibi annotarunt, iusurandum ad noua, aut futura non protendi. Vnde si famulus cum Domino conuenit, & conuētionem primō iurauerit, & postea id domino exigente iusurandū primū ad alia extenderit, nō extenditur, vt ait Abbas *in cap. Clericus de iureiuran.* Archidiaconū secutus **Item**, si quippiam aliquis domino iurādo dixerit, & deinde aliud per iusurandū antiquū mendaciter affirmauerit, mendax est, periurus non itē, vt idem Abbas ait. Præterea si Notario, vel Iudici debitor facultas, vt instrumentum, vel syngrapham, aut Chirographū extendat ad alia, non, eo ipso, iusurandum ad alia protenditur, licet instrumentum vnā cum iureiurando ad alia trahatur, vt docent Antonius, & Abbas *c. Clericus de iureiuran.* nisi in his omnibus denuō iurauerit, aut nisi ei expressim dicatur, *Iura per primū iusurandū*, hoc est, per formulā in primo iureiurādo cōceptā, aut, *Iura per primū iusurandū*, sicut per sacrā rem, vt ait Abbas *loco citato.*

Decimotertio quæritur, quid dicendum sit, quando Titius debitor iurauit soluturū creditori Caio centū intra mensem, deinde Caius spontē tempus solutioni præstitutum prorogauit, An Titius maneat semper Caio obligatus vi iusurandi primo adhibiti, ita vt si ad tempus prorogatum, non soluat debitum Caio, periurij crimine teneatur? Cardinalis sensit iusurandum non extendi: at Baldus, Felinus, Decius, Iafon, quos refert, ac sequitur Couarruias *in cap. quamuis, de pass. in 6. par. 1. §. 1. num. 6.* censent iusurandum prorogari vnā cum solutione debiti ad tempus di-

lati; quoniam licet tempus differatur, eadem tamen manet obligatio, ergo manet eadem vinculi qualitate affecta. nec pro Cardinale facit id, quod dictum est *in c. Clericus*, quoniam ibi solum decernitur, iusurandū antiquum ad alia non trahi: sed in hac causa iusurandum in eadem materia, & obligatione, in qua erat initio interpositum, perseverat.

Decimoquarto quæritur, An interrogatus simpliciter debitor in iudicio, debeat actori centū, & verē debeat quinquaginta, non centū, iure possit negare, centū debere, & an si periturus si totam summam neget? Eadem quæstio est, si de fundo interrogetur, & neget esse suū, cū tamē pars fundi sit ipius, & pars sit actoris: Eadem itidem quæstio est, si rogatus possideat necne domum, neget possidere, eo quod non possideat solus, sed possideat eam vnā cum alio, hoc est, eo quod habeat rem communem, non propriā: De hac quæstione Abbas *in c. 1. de plus petitionibus, uos. 15. Felin. cap. nam concupiscentiam, de constit. Couar. lib. 1. de var. resal. c. 2. n. 5.* Duz opiniones inuenio, vnā est Bartholi *in l. si qui ducenta, §. verum, ff. de reb. iud.* vbi docet iure negare nō posse totū, quod petitur, sed partē cōiteri debere, & partem negare. Bartolū sequuntur Abbas, Felinus, Alex. Aretinus, Alciatus, & alij, quos citat Couar. quia qui negat totum, negat quamlibet eius partem. Altera sententiā docet tua conscientia posse negare totā summā, quæ petitur, etiā si partem debeat: quam sequūtur Speculator, Decius, Crocius, & alij quos refert Couar. & hæc probabilior videtur: quemadmodum, si quis rogetur an comederit in templo, iure potest negare comedisse, quāuis aliquid comederit: quod etiam docet Abbas: sic etiam si rogetur, an debeat viginti, cum solum debeat decem.

Cap. IX.

De iusurandi relaxatione.

Primō quæritur, quorū modis iusurandi, quod aliqui est ratū, & firmum, vinculum tollitur? **Resp.** quatuor modis: **Primo** Superioris absolutione: Deinde cōmutatione, sive boni maioris, vel æqualis cōpensatione: **Tertio** remissione creditoris: **Quarto** relaxatione Iudicis.

Secundō quæritur, quæ admodū differant hæc, iusurandū vinculū absoluere, Remittere, Rescindere, Commutare? **Resp.** pōdeō iusurandū dicitur relaxari, aut absolui, vel vt Canonici iuris interpretes, & Theologi loqui solent dispensari, cum eius vinculum dissoluitur, & qui iurauit, eo eximitur, ac soluitur auctoritate Ecclesiastici Magistratus, quem Superiorem passim vocamus, nimirum Romani Pontificis, aut Episcopi, aut alterius Ecclesiastici Præfecti. Commutatū verō iusurandū, cū eius vinculū ex vna materia, & re si bi subiecta in aliam trāsferatur. Tunc autē remittitur, cū tollitur volūtas eius, cuius gratia iureiurando sese aliquis obstrinxit. Vt si iurādo promisi tibi me centum datorum, & tu deinde iusurandū remittas. Rescindi verō, seu etiā Relaxari, hoc est, irritū, & inane reddi, vel vt aiūt veriusq; iuris interpretes, & Theologi, irritari iusurandū dicitur, cū eius vinculū soluitur auctoritate eius in cuius potestate, & dominio est is, qui iurauit

vt si feruus, vxor, vel filius iurādo aliqua promittat alteri in ijs, quæ sunt domini, uariti, vel patris possessi subiecta.

Tertio queritur, An quis auctoritate Romani Pontificis possit iurifurandi vinculo solui? De qua questione, & Abbas, ac reliqui Pontificij iuris Doctores, & Theologi, etiam Summistæ multa docuerunt. Glossa, Abbas, Felin. & alij in c. Constitutus, de rescr. l. 1. in l. vi. ff. qui satisda. cogant. Cou. in ca. quamuis pactum, de pact. in c. 1. p. §. 3. Sor. l. 8. de iust. q. 1. art. 9. Silu. iuram. §. 1. Communi sententia receptum est, in iurifurandum, quo id, quod asserimus, confirmamus, relaxationem cadere non posse, vt ait S. Thom. 2. 2. quæst. 89. artic. 9. iurifurandum verò, quod promissionem munit, ac firmat, non homini, sed Deo factum, potest auctoritate Pontificia relaxari, cum iusta, ac debita causa subest, at sine illa non potest. Si verò iurifurandum homini præstetur gratia ipsius, nequit absque eius consensu Pontifex relaxare, nisi iusta, & legitima subest causa. Quæ verò sint iustæ causæ, vt auctoritate Pontificia quis iureiurando soluat, siue se Deo, siue homini iureiurando deuinxerit, inferius explicabo in 7. q.

Quarto queritur, An alicuius iurifurandi absolutio sit Romano Pontifici referuata, ita vt nullius alterius auctoritate relaxari queat? Caietanus 2. 2. q. 80. art. 9. & Sor. l. 8. de iust. q. 1. art. 9. afferunt a iure omnis iurifurandi absolutio esse Romano Pontifici referuata, si sit iurifurandum interpositum in ijs rebus, in quibus votorū relaxatio Romano Pontifici referuatur. Et quoniam quinque eiusmodi vota sunt, nimirum castitatis seruandæ, ingrediendi in Religionem, Peccationis suscipiendæ ad S. Iacobum Compostellanum, & ad limina Apostolorum Petri, & Pauli in Vrbe, & ad Templum Domini Hierosolymitanum: consequens est, vt si quis iurauerit se aliquid horum facturum, eiusmodi iurifurandi absolutio Romano Pontifici referuatur. Tabien. in verb. Iurare, que. 20. aliter censet, quod attinet ad relaxationem abolitionemque, nullum eiusmodi iurifurandum esse Romano Pontifici referuatum: & proinde Episcopos potestatem ordinariam habere omne iurifurandum relaxandi: Quoniam, inquit, voti vinculum est æquius, quam iurifurandi teste S. Thoma 2. 2. quæst. 89. ar. 8. ergo non, eo ipso, quæ ea quinque vota Romano Pontifici referuatur, iurifurandum referuatum est. Sed certè probabilius est Soti, & Caietani sententia. Nam iurifurandum, quo aliquid Deo promittitur, nihil aliud est nisi votū iureiurando firmatū, ergo si voti relaxatio Rom. Pont. referuatur, consequens est, vt absolutio iurifurandi, quo promissio Deo facta confirmat, ad Romani Pontificis auctoritatem pertineat.

Quæres, an alicuius alterius iurifurandi absolutio Romano Pontifici referuatur? Sotus ait l. 8. de iust. q. 1. art. 9. statuta Collegiorum, Scholarum, hoc est, Academiarum, Ecclesiarum, & bonorum Ecclesiasticorum iureiurando confirmata, solius Romani Pontificis auctoritate solui posse. Item, iurifurandum, vt tradit Abbas, in capite Quæst. n. 8. de iureiur. quo se in fines viri obstringunt solus Romanus Pontifex relaxare iure potest. Cuiusmodi sunt meo iudicio Reges, Imperatores, Duces, Marchiones, Comites, supremam

præsertim in temporalibus auctoritatem habentes; Episcopi item, & alij superiores Ecclesiarum Antistites solius Romani Pontificis auctoritate, à iurifurandi vinculo solui queunt. Tale est etiā iurifurandum eorum omnium, qui sunt Romano Pontifici proxime subiecti. Item, iurifurandum, vt idem Abbas ait, quod in rebus arduis, & maxime dubijs interponitur, Romano Pontifici referuatur. Animaduertendum est, iurifurandum aliquando relaxari & remitti indirectò per naturam rationis consequentis: quemadmodum accidere solet, cū aliquis Episcopus, vel Princeps Episcopatu, vel regno priuatur, vel cum quis se publico magistratu, vel munere abdicat: eo ipso iurifurandi vinculo soluntur, qui fuerant illis obstricti. c. Ad Apostolicas. De sent. & ve iud. in sexto. cū aliquis Princeps excommunicatione à sacris, & piorum hominum consortio arceatur, iurifurandi religione soluntur, quorquor in eius ditione & potestate sunt; quoties statuta Ciuitatis, vel Collegij Superioris Magistratus auctoritate abrogantur, statim à iureiurando absoluti censentur, qui ipsa iurauerunt, vt colligitur ex Glossa in c. Ad Apostolica. de sent. & ve iud. in sexto.

Quinto queritur, quo pacto cum iurifurandi vinculum sit iuris naturalis, auctoritate Romani Pontificis solui queat; cū non possint auctoritate humana relaxari, quæ iuris naturalis, vel diuini sunt? Hanc questionem c. l. qui est de lege naturali, & Diuina dissoluit c. 1. q. 4.

Sexto queritur, An Episcopus possit iurifurandi vinculum relaxare? S. Thomas 2. 2. q. 89. art. 9. ad 3. duo videtur docere. Primum, quando dubitatur, vim habeat nec ne iurifurandum, si tunc iustum an iniustum, vile, an noxium ex toto, aut ex parte, posse illud Episcopum soluere. Nec excipit aliquod iurifurandum Romano Pontifici referuatum. Deinde, quando certo constat iurifurandum iustum, & honestum esse ratum, & firmum, locutus ait, non habet relaxatio, nisi aliquid melius occurrat, quod ad communem utilitatem spectet: & tunc absolutio iurifurandi ad Romanum Pontificem videtur maxime pertinere. Hæc S. Thomas. Cuius sententia est aliqua ex parte obscura, licet eam Sor. l. 8. de iust. q. 1. art. 9. Silu. iuram. §. 3. Tab. iurare. q. 20. illustrare conetur. Sed dicendum est ex communi omnium sententia Episcopi auctoritate posse iurifurandum relaxari in ijs rebus in quibus potest & votū in his enim, vt tradit Abbas in c. Quæstio, de iureiur. n. 8. cum ceteris Canonici iuris Doctoribus, non est maior ratio, cur Episcopus possit potius voti vinculum soluere, quam iurifurandi. Deinde, omne iurifurandum, quod quis homini præstetur, sed tamè turpitudine continet ex parte eius, quod illud exigit, vel extorquet, aut ex parte eius cui aliquis iurat, potest Episc. relaxare: quale est, cū quis iurauit se soluturū iurastitā Doctores in c. Debitores, de iurei. Tale quoque est iurifurandum dolo, vel metu extortū; vt cū quis timore mortis, seruitutis, captiuitatis, carceris, tormentorū iurādo promisit latroni, hosti, tyrāno, alicuique iniquæ vexati se aliquid facturū. Insuper, si iurifurandum interponatur in contractu, quo vnus corrahētū est grauitè leges, vt si quis sit deceptus ultra dimidū iusti pretij inuēditioe, vel eptioe, Episcopus verò inferior nō potest iurifurandi vinculo soluere, nisi habuerit Episcopale iurisdic. vt tradit Abbas in c. Quæstio, de iurei. n. 8.

Si **QVAERAS**, an causa de iureiurando relaxando solum ad iudicem Ecclesiasticum pertineat? **Federicus consil. 64.** ait, si ex parte eius, cui iuratur, certò & evidenter constet, turpitudinem esse, iudex civilis potest cogere eum, ut iurandum remittat, sicut etiam potest præcipere, ut quis seruet iurandum, quo se obligavit: si dubia res sit, causa ad iudicem Ecclesiasticum spectat: idem videtur docere **Abbas in ca. peruenit. 1. de iureiurand. n. 3.** sed dicendum est causam de iureiurando, vel seruando, vel relaxando iuris esse Canonici, & proinde ea quoties in iudicium venit, apud iudicem Ecclesiasticum, non civilem tractari debet, ut constat ex **c. vlt. de foro compet. in 6.** & ex alijs, quæ **ibi Glossa** citat. Fortassis **Federicus**, & **Abbas** solum dicere voluerunt iudicem civilem posse præcipere, ut quis, si Laicus sit, iurandum seruet, vel remittat, cum alioqui debet.

Septimò queritur, quæ sint causæ iustæ, ac debite, quibus iurandum relaxari queat? **Respòdeo**, ex **S. Thomæ, 2. 2. q. 89. ar. 9.** & **Abbatis in capit. quanto de iureiurand. numer. 8.** sententia, multas esse, nimirum, si turpitudinis in iureiurando, vel ratione materiae, & rei promissæ, vel ratione eius qui iurandum inique, aut vi, aut dolo, aut metu extorquet. Item, si dubitetur, iurandum vim & locum habeat necne, præterea, ut aliorum offensio tollatur. Insuper etiam, si grauius, & maius bonum faciendum occurrat. Ad hæc, ut peccati periculum, & occasio præcidatur. Postremò, si temerè, & inconsideratè iurauerit quispiam, si quadam animi leuitate, & subita, aut graui perturbatione iuret.

Octauò queritur, An qui iurando promittit aliquid se facturum, tuta conscientia possit iuramentum relaxare? **Respòdeo**, posse in multis causis. Primò, cum iuramentum turpitudinem continet ex parte eius, cui est aliquid promissum: ut quando iuramus nos soluturos vsuras. Deinde quando iurandum est vi, dolo, metu, aut extortum. Præterea quando promissionem iurando firmamus per iram subitam, inuicem, vel aliam quamlibet magnam animi perturbationem, sensum, & iudicium non auferentem. Item, quando iurandum seruari nequit, absque iurantis graui incommodo, & detrimento. Postremò, quando ambigitur sit ratum, & firmum necne, iurandum. **QVAERES**, an quando iurandum est contra bonos mores iuris naturalis, vel diuini, is qui iurauerit, indigeat absolute, ut liber sit à iuramenti vinculo? **Respòdeo**, minimè, quoniam nullum est iurandum humani, & in male promissis, nimirum contra ius naturale, vel diuinum, quisque potest promissionem suam quamuis iureiurando firmam, propria auctoritate reuocare. Ut si iurasti te parentibus debita vitæ subsidia denegaturum, aut depositum non redditurum, aut arcana proditorum, aut venenum innocenti præbiturum. Obijciens quod habetur in cap. cum quidam, §. illi verò, de iureiurand. vbi dicitur: Illi, qui iurant non loqui, vel patri, sorori, vel fratri, aut eis humanitatis subsidium non exhibere, absolventi sunt ab illius iuramenti obseruatione, cum illicitum sit, & contrarium rationi. **Innocentius**, **Antonius Butrius**, **Felinus**, & alij in eo cap. aiunt in his necessariam esse iuramenti absolute.

quoties illud seruari possit absque interitu salutis nam in aliqua causa sine peccato potest quis hæc parētibus, aut fratribus denegare. Sed hic sensus cum verbis Pontificis pugnat, qui ait iuramentum illud esse rationi contrarium, & ideo relaxari, & absolui debere. Quare verius est, quod **Glossa**, & **Hostiensis**, **Abbas**, & **Imola** *ibid.* tradiderunt, absolui eos à iuramenti obseruatione oportere, non quod necessario absolutio requiratur, sed ut res ipsa cautius agatur, aut certè, ut mihi videtur, sensus est, absolventes esse, qui sic iurant; hoc est, declarandum est auctoritate iudicis, eos esse iuramentum à vinculo solutos. **DEINDE QVAERES**, Quid dicendum, si aliquis iurando promittit vsurarium, vel latronem, non petiturum se relaxationem iuramenti, quo ei promittit vsuras, aut certam pecunie quantitatem se daturum, An indigeat iuramentum absolute? **Respòdeo**, eum indigere, quoniam est turpiter vsurarius, vel latro iuramentum extorquet; qui tamen iurando promittit, non peccat, & potest absque peccato promissum exolvere: ergo iurandum vim habet, & locum, & proinde indiget relaxatione. **TERTIO QVAERES**: Quid iudicandum, si is, qui vsuras promittit se soluturum, pariter iuret se eas solutas nunquam repetiturum, nec iuramentum absolute non petiturum, nec absolute non petiturum? **Respòdeo**, eiusmodi iuramentum absolute indigere, quoniam, qui iurauit potest salua conscientia promissum præstare: is, qui relaxationem petit, non peccat, quoniam eiusmodi iuramentum nemo potest se alteri obligare cum Ecclesiæ iustitiam detrimere: Ecclesiæ, o ius habet, & auctoritatem iuramentum relaxandi.

Nonò queritur, An iuramentum absolute sine relaxatio absque legitima causa impetrata, & obtenta alicuius sit momenti? **Respòdeo**, ex communi sententia, iuramentum vinculum esse iuris naturalis & diuini, & proinde qui eius relaxationem contra iustam causam petit, peccat, sicut etiam is, qui relaxat ipsa quoque, relaxatio inutilis est, & inanis: quare peccat etiam qui ea vitur. Hæc omnia ea vnica ratione colliguntur, quod auctoritate humana sine iusta & legitima causa non possunt, quæ sit iuris naturalis, vel diuini relaxari, & dissolui.

Sciendum est multum interesse, cum iuramentum sit irritum, aut creditoris voluntate remittitur, & cum quis iuramenti vinculo absoluitur. Nam sine causa iusta nemo potest iuramentum absolute solui: at irritum fieri, aut remitti iuramentum sine causa potest, sed sola voluntate eius qui remittere, aut irritum facere potest, nimirum ratione materiae, quæ ad liberam alterius administrationem, vel utilitatem, & commodum spectat. Nam in omni iureiurando tacite inest conditio, si placuerit Superiori, ad quem pertinet res, quæ iureiurando promittitur. Et in hoc locum habet id, quod dici solet, In quolibet iureiurando intelligi exempram Superioris auctoritatem.

Decimò queritur, an iuramentum, quo nos facturos aliquid promittimus gratia alterius hominis, hoc est, quo iurantes promittimus quippiam huic, vel illi homini, possit auctoritate Pontificia relaxari? **Respòdeo**, ex communi sententia, non posse sine causa iusta, ac debita, quando iuramentum utrinque est manifestè iustum, honestum, & utile, & postquam ab eo, cui est promissum facta, acce-

pta, & rata habetur: secus est, antequam promissionem ratam, & acceptam habeat, aut cum iust a aliqua causa subest. Nam Ecclesia non potest sine causa debita ius alteri acquisitum adimere: at cum quis promissionem sibi factam ratam, & acceptam habet, ius acquirit in rem sibi promissam. Iusta causa est, cum is, cui aliquid promittitur, iurandum inique, aut vi, dolo, metu, & extorquet; item cum ambigitur sit necne iusta, & honesta, & vilis res, quae promittitur. **Si QVAERATUR**, quando iurandum est gratia, & causa alterius hominis? **Resp.** quando cedit in obsequium, lucrum, vel commodum alterius, quando vero cedit in honorem, & cultum Dei, non est gratia alterius hominis. Vt si Titius inter se centum Caio daturum, vel ei librum, aut fundum venditurum, vel in Capitolium ascensurum, ut Caij negotia gerat, sunt promissiones iureiurando firmatae gratia alterius hominis; at vero si iurando mihi promiseris te in die festo rem diuinam auditurum, aut in sanctorum Apostolorum, vel Martyrum perugilijs ieiunia seruaturum, aut nunquam amplius peiuraturum, aut nunquam alea lusurum, vel Religionem te susceperum, sunt promissiones ex parte in Dei honorem factae, quia opera charitatis, pietatis, vel religionis promittuntur, ex parte vero sunt factae gratia mei, quoniam iureiurando tuam mihi fidem obstringis, ac promittis, te certum opus pietatis religionis facitum. **Quandocumque** iurandum in promissione interponitur gratia alterius; potest ille remittere, quoniam etiam si Deus testis aduocetur, & iurandum acceptum, & ratum habeat, habet tamen in commodum, & bonum alterius; & proinde eiusmodi iurandum Deus remittit, quando remittit is, cui est promissio facta, & quisque potest suo iure cedere, & rem sibi debitam condonare, siue remittere.

Vndecimo queritur, Quid sit dicendum, cum Titius iurauit se certae Caij filiae dotem daturum, ut possit commode nubere, an Caius, aut eius filia eiusmodi iurandum possit remittere? **Socius lib. 5. de inst. quest. 1. artic. 9.** distinguit: Aut Titius iureiurando se deuinxit pietatis, ac religionis causa, eo quod filia Caij inopia premeretur; aut promissit gratia puellae, vel patris. **Si primo**, inquit, modo iurauerit, non potest Caius, & filia iurandum diuincere, est enim votum Deo factum. **Si secundo**, potest Caius id iurandum dissoluere, quoniam sibi, aut filiae est facta promissio. Id est, si iures te certo pauperi elemosinam largiturum: aut. n. promittis, ut pro sis homini, & proinde causa ipsius, aut promittis Deo videlicet studio pietatis in Deum. **Si primo modo** pauper potest iurandum remittere, si secundo modo non ite.

Duodecimo queritur, quid iudicandum sit, cum duo, videlicet, Titius, & Caius, sese iureiurando inuicem obstrinxerunt, quo vterque alteri promissit se aliquid facturum; an vterque possit iurandum alteri remittere? **Resp.** Si iurandum promissionem Deo factam confirmet, neuter potest alteri remittere. **V. G.** si pietatis causa vnus iureiurando promissit se ad Religionis statum transcurum, vel ieiunium ab Ecclesia indictum seruaturum, peregrinaturum, Diuinam rem auditurum, idem quoque alter iureiurando promissit. **Si vero** vtriusque promissio est gra-

tia alterius facta, ob vtilitatem vtriusque, potest vterque alteri iurandum remittere; ut si vterque iuret se alteri opem, & auxilium daturum.

Cap. X.

De legitima iurisdictioni commutatione,

Primo queritur, An quis propria auctoritate possit iurandum in melius commutare? De hac questione **Abb. in cap. Peruenit 2. De iureiur. non. 2. Anton. Butrius, & ceteri ibidem.** **Respondeo** in cap. Peruenit 2. De iureiur. aperte dici, non infringere promissum, qui in melius commutat. **Et cap. Qui bona, 17. quest. 1.** dicitur: *Qui bona agunt, si meliora agere desiderant, post deliberata non faciunt, licet in bonis prioribus perseuerent, in conspectu iamen Dei fecerunt ex deliberatione.* **An vero** periturius sit, qui iurandum propria auctoritate commutat in melius, dubiae questionis est, nam in cap. Peruenit, solum dicitur: *Qui in melius commutat, propositum, aut promissum minime infringit.* **Sed animaduertendum est**, ut docet **Abb. in cap. Peruenit, 2. de iurei. ex Innocent. & Ioan. Andr. iurandum, aut confirmare promissionem factam Deo, aut factam homini.** Si confirmet promissionem factam homini, non potest quis absque consensu expresso, vel tacito eius, cui est facta promissio, in melius commutare, quoniam homo non semper sibi gratum, & acceptum habet, quod melius est. **Vnde in l. Mutuum, ff. de reb. credi. Sed certum petatur. §. 1. & Inst. quibus modis tollitur obligatio dicitur:** *Aliud pro alio inuito creditore solui non potest.* **Ex quo fit**, ut si iuraueris te aliquid facturum gratia alterius, commutare in aliud non possis, nisi eo consentiente. **Quando vero** iurandum promissionem Deo factam confirmat, potest quispiam auctoritate propria iurandum quo temporale obsequium Deo promissit, in perpetuum ingressum ad Religionem commutare, ut tradidit **Abbas**, cuius sententia communi consensu recepta est, quod confirmat **ex cap. Scripturae, De voto, & voti redempt. De ceteris vero promissionibus iureiurando firmatis questio est:** & **Antonius Butrius** ita distinguendo respondet: **Si** dubitetur melius sit necne id, in quod iurandum commutandum est; **Episcopi**, aut alterius Superioris Antistitis legitima auctoritas requiritur: **Et in hoc omnes consentiunt**, **Si vero** euidenter sit melius: aut id simul cum primo iureiurando seruari potest, aut non potest: si possit, tunc primum in secundum mutari nequit, & iurandum obseruari debet, nisi **Episcopi** auctoritate mutetur in melius: **Et in hoc etiam Abbas, & ceteri conueniunt.** **Vt si** iuraueris te ad certum locum pium peregrinationis gratia iturum, & velis ad alium locum sanctiorem, peregrinando ire, non potes propria auctoritate in hoc melius, & perfectius commutare iurandum, & proinde quamuis secundum praestiteris, debes primum iurandum seruare. **Si vero** id, quod melius est, seruari pariter cum iureiurando nequeat, potest, inquit **Antonius**, quisque iurandum in melius propria auctoritate commutare. **At hoc Abb. non probat.** **Non enim** si iurasti, te in certa domo hospitali inseruiturum pauperibus, licet tibi in alia religiosiore inseruire: nec ite si iurasti te subleuaturum inopia certi pauperis, fas est, eo omisso, alteri pauperioris egestati succurrere. **Si iurasti** te certae religionis regulam susceptu-

